

Członek Zarządu
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
992200.0710.18.2023

Warszawa, 7 czerwca 2023 r.

**Pan
Adam ABRAMOWICZ
Rzecznik Małych i Średnich
Przedsiębiorców
ul. Wilcza 46
00-679 Warszawa**

Dotyczy: pisma z 10 maja 2023 r. znak: WPL.117.2023.DL w sprawie problemów technicznych przy składaniu rocznego rozliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne za 2022 r. za pomocą programu Płatnik

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na Pana pismo przedstawiam wyjaśnienia na poruszone przez Pana Ministra kwestie.

Kwestie techniczne programu Płatnik i jego aktualizacja

Uprzejmie informuję, że po uruchomieniu nowej wersji oprogramowania (28 kwietnia br.) zidentyfikowany został błąd w programie Płatnik utrudniający pobieranie i przeniesienie do rozliczenia rocznego informacji o składkach należnych wykazanych w miesięcznych dokumentach rozliczeniowych, które są podstawą do ustalenia nadpłaty/niedopłaty składki zdrowotnej.

Błąd ten został niezwłocznie usunięty 2 maja br. i wyeliminowane zostały niedogodności związane z brakiem możliwości pobrania aktualnych danych do programu Płatnik, a w konsekwencji wyliczenia rocznej składki zdrowotnej.

Wszystkie zgłoszenia dotyczące programu Płatnik są analizowane. Udzielamy wsparcia płatnikom składek poprzez zamieszczanie na stronie www.zus.pl komunikatów wskazujących tryb postępowania w konkretnych sytuacjach płatników składek, które pojawiają się w związku z nowym obowiązkiem jakim jest roczne rozliczenie składki zdrowotnej.

Celem ZUS jest stałe podnoszenie jakości danych ewidencjonowanych na kontach płatników i ubezpieczonych. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń (w tym na podstawie miesięcznego rozliczania składki na ubezpieczenie zdrowotne) wprowadzamy nowe reguły weryfikacji lub zmieniamy już istniejące. Działania te mają za zadanie ułatwienie płatnikom jak i biurom rachunkowym pracę m. in. poprzez weryfikację poprawności sporządzanych dokumentów w oparciu o dane już zewidencjonowane na koncie płatnika składek i na kontach ubezpieczonych w ZUS. Dzięki temu dane przekazywane do ZUS będą prawidłowe, a tym samym dane zapisane na kontach płatników i ubezpieczonych w ZUS nie będą wymagały korekty.

Dotychczasowe aktualizacje programu Płatnik dotyczyły zatem przede wszystkim podniesienia efektywności w korzystaniu z oprogramowania. W związku z postulatami płatników obniżyliśmy tymczasowo reguły weryfikacji zapewniające poprawność sporządzania rozliczeń w programie Płatnik.

Informuję, że program Płatnik działa poprawnie, nie było więc przeszkód w przekazaniu rocznego rozliczenia. Potwierdzeniem poprawnego działania naszego oprogramowania jest przekazanie do ZUS rocznego rozliczenia przez ponad 2,3 mln płatników.

Wysyłka w jednym zestawie dokumentów ZWUA i ZUS

Informuję, że program Płatnik w tym zakresie działał prawidłowo.

Przygotowując się do wdrożenia nowych rozwiązań w związku ze zmianą przepisów od stycznia 2022 r. dot. składki zdrowotnej, analizowaliśmy miesięczne rozliczenia i zauważyliśmy, że płatnicy rozliczali składkę zdrowotną w dwóch raportach na dwóch różnych kodach tytułu ubezpieczenia lub rozliczali się na koncie spółki, a nie na własnych kontach płatników składek. Taki tryb rozliczania jest błędny gdyż każdy płatnik składek, który prowadzi kilka działalności jednocześnie, do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczeń zdrowotnego powinien zgłosić się raz i składać tylko jeden dokument ZUS ZUA bądź ZUS ZZA. Nie powinien składać odrębnych zgłoszeń z tytułu każdej działalności. Dodatkowo błędny tryb zgłaszania i rozliczania uniemożliwiłby dokonanie rocznego rozliczenia.

Dlatego zmieniliśmy zasady składania dokumentów ZUS ZUA/ZZA/ZWUA aby ograniczyć składanie dokumentów zgłoszeniowych w sytuacji otwartego okresu podlegania. Dlatego 2 maja br. zamiesiliśmy na naszej stronie internetowej komunikat dla płatników z zaleceniami aby przed przekazaniem do ZUS kolejnego dokumentu ZUS ZUA/ZZA sprawdzać czy poprzednie zgłoszenie zostało wyrejestrowane dokumentem ZUS ZWUA i prawidłowo przetworzone w ZUS oraz, że dopiero po przetworzeniu dokumentu ZUS ZWUA i zapisaniu daty wyrejestrowania na koncie ubezpieczonego, można utworzyć i przekazać do ZUS kolejny dokument ZUS ZUA.

W celu wsparcia płatników w czasie sporządzania i przekazywania rocznego rozliczenia składki zdrowotnej, 12 maja 2023 r. podjęliśmy decyzję o przesunięciu terminu wdrożenia docelowych zasad w sporządzaniu tych dokumentów oraz umożliwiliśmy jednoczesne przesłanie dokumentów ZUS ZWUA i ZUS ZUA/ZZA w sytuacji gdy konto ubezpieczonego jest niewyrejestrowane.

Przesłanie rocznego rozliczenia w przypadku zawieszenia działalności lub zaprzestania jej wykonywania

Płatnicy, którzy zawiesili działalność lub zaprzestali jej prowadzenie a obecnie podlegają w ZUS dobrowolnym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowego oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, mogli mieć wątpliwości, jak sporządzić roczne rozliczenie. Dlatego 2 maja br. wydaliśmy komunikat z zaleceniami, jak w takim przypadku należy sporządzić dokumenty, tj. że należy je przekazać w trzech zakresach:

- zakres 01.04.2023 DRA sam za siebie z kodem 0510, gdzie wykazujesz tylko rozliczenie roczne składki zdrowotnej,
- zakres 40.04.2023 DRA sam za siebie z kodem 1900, gdzie wykazujesz bieżące składki na ubezpieczenia społeczne,
- zakres 51.04.2023 DRA sam za siebie z kodem 2410 i gdzie wykazujesz bieżącą składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Składka za styczeń 2022 r. w kontekście przedsiębiorców opodatkowanych na zasadach ogólnych lub podatkiem liniowym

Regulacje dotyczące składki za styczeń 2022 r. wynikają z przepisów ustawy zdrowotnej [1].

Osoby opodatkowane na zasadach ogólnych i podatkiem liniowym ustalają roczną podstawę na ubezpieczenie zdrowotne na rok składkowy, który trwa od 1 lutego do 31 stycznia następnego roku. Minimalna roczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne dla przedsiębiorców opodatkowanych na zasadach ogólnych / podatkiem liniowym jest ustalana jako iloczyn liczby miesięcy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w roku kalendarzowym, za który ustalany był dochód i kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego, co wynika z art. 81 ust. 2b ustawy zdrowotnej.

W ramach rozliczenia rocznego składka ustalona od rocznej podstawy wymiaru jest porównywana z sumą należnych składek wykazanych w dokumentach rozliczeniowych za okres od lutego 2022 r. do stycznia 2023 r. (jeśli styczeń 2023 r. jest rozliczany tą samą formą opodatkowania co w 2022 r.). Takie zdefiniowanie roku składkowego wynika z przyjętej konstrukcji miesięcznej podstawy wymiaru składki, którą stanowi dochód z miesiąca poprzedzającego miesiąc, za który opłacana jest składka.

Składka za styczeń 2022 r. nie jest zatem uwzględniana w rozliczeniu rocznym, gdyż styczeń 2022 r. nie przynależy do żadnego miesiąca składkowego. Składka za ten miesiąc została rozliczona na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2021 r., zgodnie z art. 79 ustawy zdrowotnej, tj. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za styczeń 2022 r. dla przedsiębiorców opodatkowanych na zasadach ogólnych wg skali i podatkiem liniowym stanowiła kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale 2021 roku, włącznie z wypłatami z zysku.

Nadpłata a saldo na PUE

Zasady ustalania wysokości nadpłaty z tytułu rocznego rozliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz obsługi wniosku o zwrot nadpłaty zostały określone w ustawie o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wniosek o zwrot nadpłaty z tytułu rocznego rozliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne zamieszczamy na profilu płatnika na PUE ZUS [2]. Wniosek jest tworzony na podstawie przekazanych przez płatnika dokumentów rozliczeniowych za kwiecień, a następnie udostępniany płatnikowi do weryfikacji np. w zakresie aktualności numeru rachunku bankowego i wystania. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, z nadpłaty powstałej wskutek rocznego rozliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne, w pierwszej kolejności rozliczane jest zadłużenie z tytułu składek lub nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, do zwrotu których płatnik został zobowiązany [3]. Jeżeli nie ma zadłużenia, wówczas nadpłata będzie zwracana na wskazany numer rachunku bankowego, a płatnik otrzyma informację o zwrocie. W przypadku zadłużenia, płatnik otrzyma decyzję o kwocie nadpłaty rozliczonej na zadłużenie.

W związku z tym informacja o kwocie nadpłaty, jak również o sposobie jej rozliczenia (zwrotu płatnikowi, rozliczenia na zadłużenie z tytułu składek lub nienależnie pobrane świadczenia) będzie widoczna na profilu płatnika na PUE ZUS po zakończeniu rozpatrywania wniosku o zwrot.

Do tego czasu, prezentowana informacja na PUE ZUS o nadpłacie w saldzie konta mogłaby wprowadzać płatnika w błąd odnośnie faktycznej kwoty nadpłaty. Taki sposób prezentacji danych spowodowałby, że płatnik mógłby niezasadnie pomniejszyć kwotę j wpłaty, co mogłoby skutkować powstaniem zadłużenia na jego koncie.

Zasady zwrotu nadpłaconej składki na ubezpieczenie zdrowotne

Roczne rozliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne następuje w dokumentach za kwiecień, tj. za miesiąc, w którym upływa termin złożenia zeznania podatkowego [4]. Termin składania dokumentów rozliczeniowych (deklaracji rozliczeniowych, imiennych raportów miesięcznych), w tym zawierających roczne rozliczenie składki zdrowotnej, został określony w przepisach prawa [5] i [6]. Oznacza to, że dokumenty powinny zostać przekazane do 20 maja każdego roku (chyba że ten dzień przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, wówczas termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą – w roku 2023 jest to 22 maja).

Jak już informowałem, jeżeli jednak płatnik z przyczyn obiektywnych nie mógł złożyć dokumentów rozliczeniowych za kwiecień w terminie do 22 maja br., dopuszczamy możliwość przekazania tych dokumentów do końca maja br. Termin ten jest podyktowany tym, że ewentualny wniosek o zwrot nadpłaty, płatnik może przekazać tylko do 1 czerwca br. [7]. Przekazanie dokumentów rozliczeniowych po terminie nie rodzi żadnych konsekwencji, ważne jest jednak, żeby płatnik opłacił należne składki za kwiecień (w tym

dopłatę do rocznego rozliczenia) do 22 maja br. Opłacenie składek po terminie będzie skutkowało naliczeniem odsetek za zwłokę.

Jeżeli płatnik nie złoży wniosku o zwrot w ustawowym terminie, wówczas nadpłata powstała wskutek rocznego rozliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne zostanie rozliczone na jego koncie do końca br. [8]. Po rozliczeniu nadpłaty, płatnik otrzyma informację.

Każdy przypadek, w którym płatnik nie złoży wniosku o zwrot nadpłaty w terminie będzie rozpatrywany przez nas indywidualnie w granicach wyznaczonych przepisami prawa.

Rozdzielenie rocznego rozliczenia od deklaracji rozliczeniowej za kwiecień

Taki tryb rozliczenia wynika z przepisów ustawy zdrowotnej [9].

Roczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne ustalana jest na podstawie realnego przychodu albo dochodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w ramach danej formy opodatkowania. W tym przypadku ustalenie kwoty rocznego przychodu/dochodu jest skorelowane z przepisami podatkowymi, które ustalają zasady rocznego rozliczenia PIT z urzędami skarbowymi. Jest to okres od 15 lutego do 30 kwietnia roku, w którym następuje rozliczenie podatku za rok poprzedni [10]. Termin na złożenie zeznania podatkowego w urzędzie skarbowym upływa 30 kwietnia.

Zgodnie z art. 81 ust. 2j i 2k ustawy zdrowotnej ubezpieczony przedsiębiorca opodatkowany na zasadach ogólnych oraz ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych wpłaca kwotę stanowiącą różnicę między roczną składką na ubezpieczenie zdrowotne ustaloną od rocznej podstawy, a sumą składek na ubezpieczenie zdrowotne wynikającą ze złożonych dokumentów za poszczególne miesiące roku składkowego albo roku kalendarzowego. Powyższa kwota wykazywana jest w dokumencie rozliczeniowym składanym za miesiąc, w którym upływa termin złożenia zeznania, o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy o PIT [10]. Oznacza to, że roczne rozliczenie składki zdrowotnej należy wykazać w deklaracji za kwiecień i przekazać ją do ZUS najpóźniej do 20 maja, tj. w terminie opłacania składek, który obowiązuje płatnika.

Z uwagi na to, że kwota dopłaty zgodnie ze wskazanymi przepisami musi być wykazana w dokumencie rozliczeniowym za kwiecień danego roku, nie było możliwe wydzielenie rocznego rozliczenia do osobnego dokumentu. Kwota ta staje się zobowiązaniem płatnika do zapłaty łącznie ze składką miesięczną za kwiecień danego roku, która jest opłacana jednym przelewem na indywidualny rachunek składkowy płatnika (NRS).

Wszelkie podniesione powyżej kwestie były przedstawione i omówione przedstawicielom SWBR oraz KIRB na spotkaniach odpowiednio 12 maja br. oraz 15 maja br.

Szanowny Panie Ministrze,

do złożenia rocznego rozliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne za 2022 r., zobowiązane zostały osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą opodatkowanie na zasadach ogólnych (według skali, liniowo) lub ryczałtem od przychodów

ewidencjonowanych.

W związku z tym, że płatnicy pierwszy raz dokonują rocznego rozliczenia, zadanie to jest dla dużym wyzwaniem dla osób prowadzących działalność ale także dla biur rachunkowych ich obsługujących.

Na tle zgłaszanych przez płatników problemów uruchomiliśmy różne formy wsparcia płatników składek w sporządzeniu rozliczenia rocznego. Przygotowaliśmy kalkulator, który został udostępniony na stronie internetowej ZUS już w marcu 2023 r. Przeprowadzono webinarium, z których nagrania zostały zamieszczone na stronie ZUS, jak również utworzona została baza wiedzy, która zawiera odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania. Opublikowane zostały poradniki, w których opisane zostały zasady wypełniania nowych formularzy rozliczeniowych, filmiki na Youtube prezentujące sposób dokonania rocznego rozliczenia. Na bieżąco zamieszczane były komunikaty, które są reakcją na problemy z jakimi zgłaszają się do nas kliencie przygotowujący roczne rozliczenie.

Wyrażam nadzieję, że udzielone wyjaśnienia spotkają się ze zrozumieniem Pana Ministra.

Z wyrazami szacunku,

Podstawa prawna:

[1] Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.) – zwana ustawą zdrowotną.

[2] Art. 81 ust. 2m ustawy powołanej w przypisie [1]

[3] Art. 81 ust. 2q ustawy powołanej w przypisie [1]

[4] o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

[5] Art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.).

[6] Art. 81 ust. 2ka ustawy powołanej w przypisie [1]

[7] Art. 81 ust. 2n ustawy powołanej w przypisie [1]

[8] Art. 81 ust. 2qa ustawy powołanej w przypisie [1]

[9] Art. 81 ust. 2j-2l ustawy powołanej w przypisie [1]

[10] Art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych